

Postoje české veřejnosti k očkování proti Covid-19: únor 2021

Výzkum zpracoval STEM pro Ministerstvo zdravotnictví ČR

5. února 2021

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Tři klíčová zjištění

52 % obecně pro

Zájem o očkování vzrostl z 39 % na začátku prosince na 52 % na začátku února (51 % pro očkování + 1 % již očkováno). 35 % je přesvědčeno pevně.

18 % rozhodně proti

Z 32 % (v prosinci 45 %), kteří jsou proti očkování je jen asi polovina (18 %) pevně rozhodnutá se nenechat naočkovat.

ochrana blízkých vs příliš rychlý vývoj

Hlavní motivací pro očkování je ochrana blízkých. Naopak klíčovou bariérou, kterou je třeba překonat, je vysvětlit, že přes rychlý vývoj, jsou vakcíny bezpečné. To je hlavním motorem obavy z vedlejších účinků. Ta zase vede k strategii „vyčkat, až se očkují jiní“.

Metodika výzkumu

Metoda sběru dat: telefonické dotazování (CATI).

Ve druhé vlně dotázáno 1002 občanů České republiky starších 18 let.

V první vlně dotázáno 1004 občanů České republiky starších 18 let.

Soubor reprezentuje: dospělou populaci ČR.

Metodika výběru: kvótní výběr podle kritérií pohlaví, věk, vzdělání, velikost místa bydliště, region.

Termín dotazování:

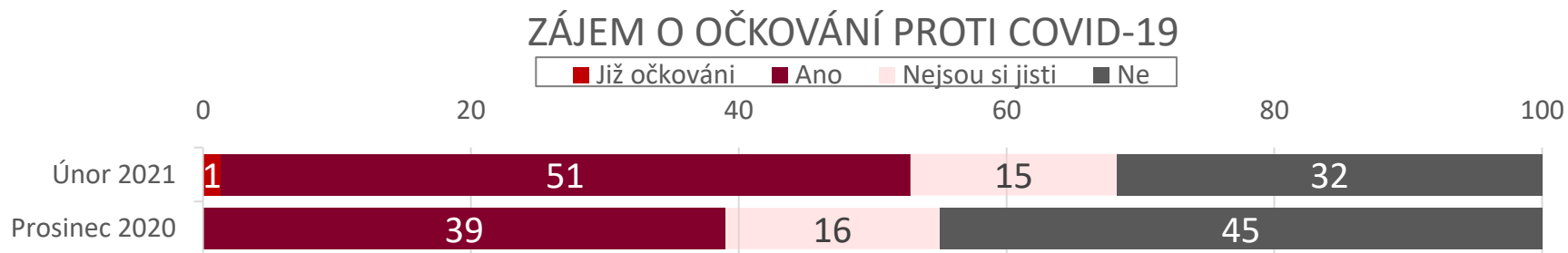
Druhá vlna: 1. 2. – 3. 2. 2021

První vlna: 30. 11. – 3. 12. 2020

Výzkum je financován Ministerstvem zdravotnictví ČR.

Názor na očkování - shrnutí

- Zájem nechat se očkovat má 51 % dospělých (a cca 1 % je již očkováno), naopak 32 % se očkovat nechat nechce, 15 % stále neví.
- Postoje k očkování se od výzkumu na začátku prosince 2020 dynamicky měnily, zájem o očkování je nyní významně vyšší.

- Příčinou nárůstu je reálný začátek očkování a s tím spojenou velkou mírou pozornosti, která je očkování dlouhodobě ve veřejném prostoru věnována.
- Rozhodnutí o očkování však není pro značnou část populace neměnné: Z podporujících očkování (51 %) je 33 % pevně přesvědčených se nechat očkovat, 15 % je celkem jistých, ale mohou rozhodnutí změnit, 2 % jsou si nejistí. Z těch, kteří jsou proti očkování (32 %) si 4 % nejsou jistí, 10 % může své rozhodnutí změnit a 18 % je pevně rozhodnutých se neočkovat.
- Mezi mladými lidmi je zájem o očkování stále nízký (38 %), v ostatních věkových skupinách však došlo k jasnému zvýšení zájmu. Mezi lidmi staršími 60 let pak má zájem jasná většina (70 %). Výraznější posílení zájmu také sledujeme mezi lidmi, kteří silněji vnímají riziko nákazy.
- Ve veřejném mínění také posílila podpora plošného očkování, z 52 % na 68 %. Zvýšila se i u těch, kteří se sami očkovat nechtějí, čtvrtina z nich obecný princip očkování populace podporuje.
- Důvěra v to, že vláda situaci zvládá, klesla ze 40 % na 30 %, stabilní je zájem o informace o COVID (okolo 50 %) a vnímání rizika nákazy (70 % + 10 % již onemocnění prodělalo).

Argumenty pro a proti očkování

- Z klíčových argumentů kolem očkování je z pohledu celé dospělé populace důležité zdůraznit tři:
  - (1) Ochrana blízkých je největší motivátor (63 %).
  - (2) Odpor k očkování proti jiným onemocněním je poměrně nízký (9 %). Je pravděpodobné, že odpor k očkování obecně zvedá právě očkování proti COVID.
  - (3) Vysoký podíl těch, kteří neví, u bariér k očkování. Nejistota v těchto případech funguje jako důvod nenechat se očkovat („protože co kdyby“).
- Hlavním pozitivním impulsem pro očkování je tedy ochrana blízkých. Apel na blízké je silný i pro lidi zatím nerozhodnuté v otázce očkování. Návrat k normálu, společenskému životu a cestování funguje u těch, kteří jsou o očkování přesvědčení. U dalších skupin má jen omezený potenciál.
- Hlavní bariérou je obava z bezpečnosti vakcíny kvůli příliš rychlému vývoji. Ta je hlavním zdrojem obavy z vedlejších účinků očkování. Platí tedy, že dominantní obavou nerozhodnutých a spíše proti očkování jsou právě obavy z vedlejších účinků očkování, které jsou taženy především argumentem o příliš rychlém vývoji vakcíny. To je také nejvýraznější rozdíl mezi skupinou, která se očkovat chce, a váhajícími nebo mírně proti.
- Nejistota z vedlejších účinků se na individuální úrovni přenáší do vyčkávací strategie, zejména u nerozhodnutých. Zejména nerozhodní, ale i očkování naklonění chtějí, aby jim někdo důvěryhodný vysvětlil výhody a rizika. Jistí na obou pólech naopak informace nepotřebují.
- Zejména nerozhodní (55 %), ale i očkování naklonění (51 %) chtějí, aby jim někdo důvěryhodný vysvětlil výhody a rizika. Jistí na obou pólech naopak informace nepotřebují.

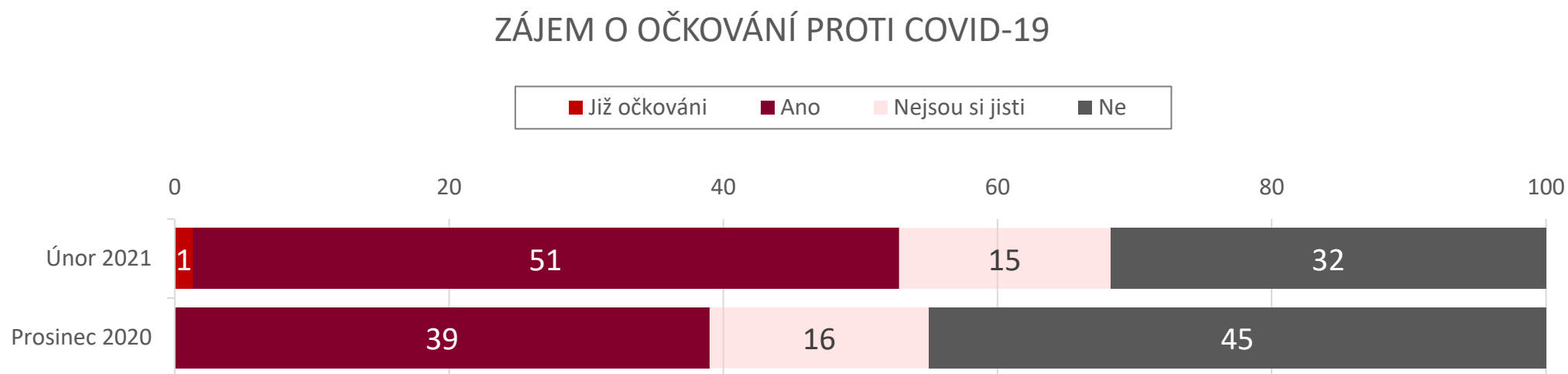
Očkování proti COVID-19

Zájem nechat se očkovat

Zájem o očkování se v průběhu dvou měsíců dynamicky zvýšil. Narostl z 39 % na 52 % (včetně 1,3 % již očkovaných).

Podíl odpůrců očkování pak úměrně klesl ze 45 % na 32 %. Jak ukážeme dále, jen asi polovina z nich považuje svůj názor za definitivní.

Nárůst je způsobený především velkou mírou pozornosti, která je očkování dlouhodobě ve veřejném prostoru věnována, a tím, že se již reálně začalo očkovat a z abstraktní možnosti se stala reálná situace.

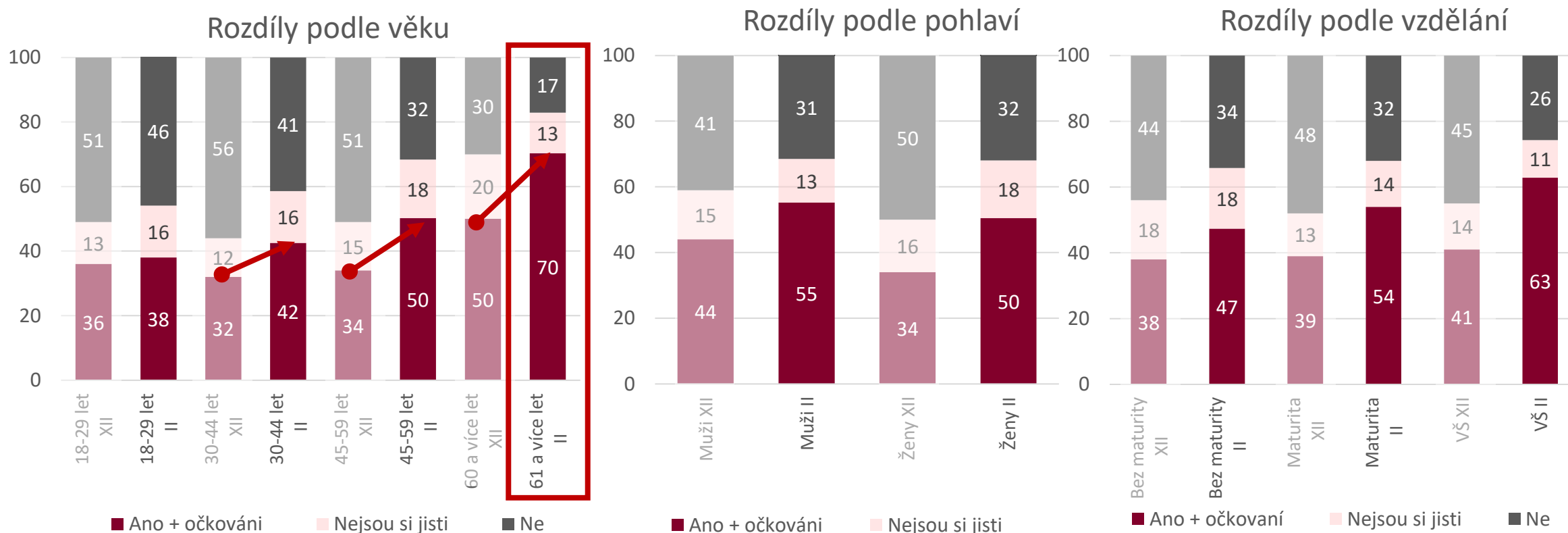

Znění otázky: „Budete Vy osobně mít zájem se dobrovolně a zdarma nechat očkovat proti nákaze Covid-19?“

Zdroj: STEM, kvótně reprezentativní výzkum dospělé populace ČR, telefonické rozhovory (CATI); první vlna 30.11.-3.12.2020, n= 1004; druhá vlna 1.2.-3.2.2021, n= 1002

Zájem nechat se očkovat

Nechat se očkovat mají zájem častěji lidé nad 60 let (70 %). Oproti prosinci dochází k důležité změně. Zatímco u nejmladší věkové skupiny (do 30 let) se ochota očkovat nezvýšila, mezi lidmi od 30 do 60 se zvyšuje poměrně výrazně. Rozdíl mezi muži a ženami se snížil, narůstá ale rozdíl podle vzdělání (jak ale ukazují návazné analýzy, tento rozdíl není klíčový, souvisí s postoji).

Znění otázky: „Budete Vy osobně mít zájem se dobrovolně a zdarma nechat očkovat proti nákaze Covid-19?“

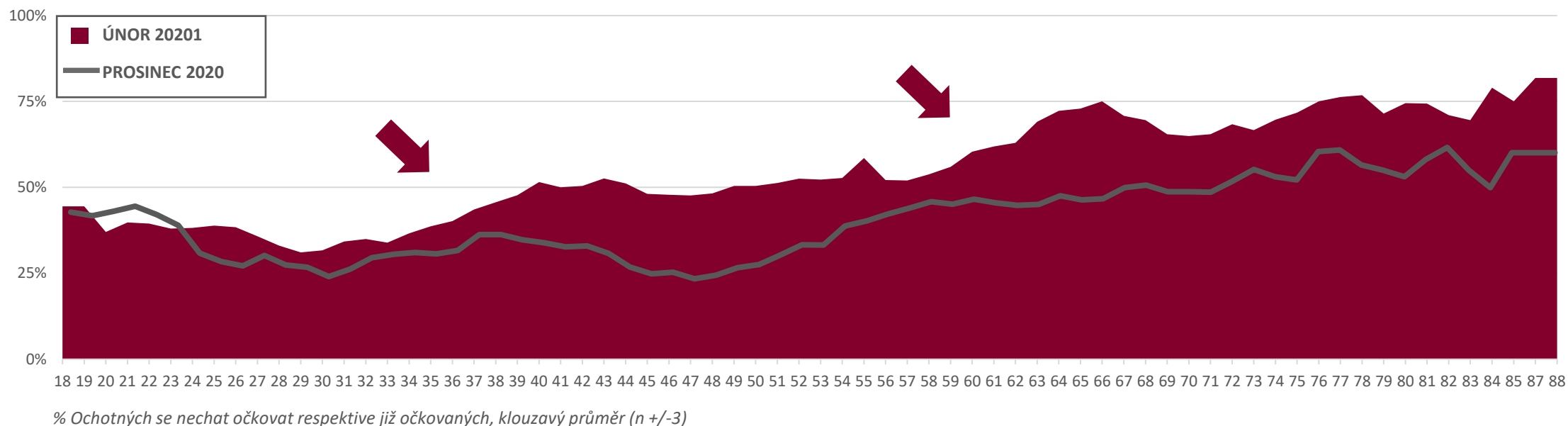
Zdroj: STEM, kvótně reprezentativní výzkum dospělé populace ČR, telefonické rozhovory (CATI); první vlna 30.11.-3.12.2020, n= 1004; druhá vlna 1.2.-3.2.2021, n= 1002

Zájem nechat se očkovat

Zájem nechat se očkovat se zvyšuje s věkem, v mírných skocích. Vidíme dvě přechodové věkové kohorty: první 34-38 lety a druhá v předdůchodovém věku 59-63 let, tedy věku pod hranicí 65 let, která je podle laické veřejnosti považována jako riziková. První nárůst může souviset s pocitem zvyšující se odpovědnosti za okolí (jak generaci rodičů, tak odpovědnost k dětem).

Zájem nechat se očkovat podle věku

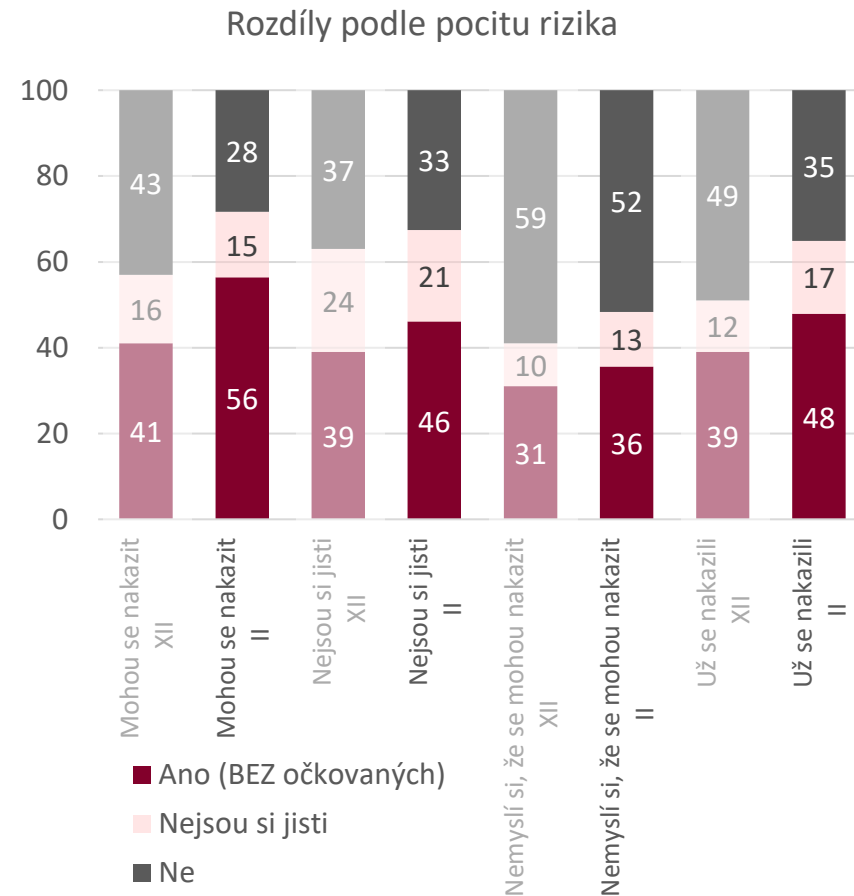
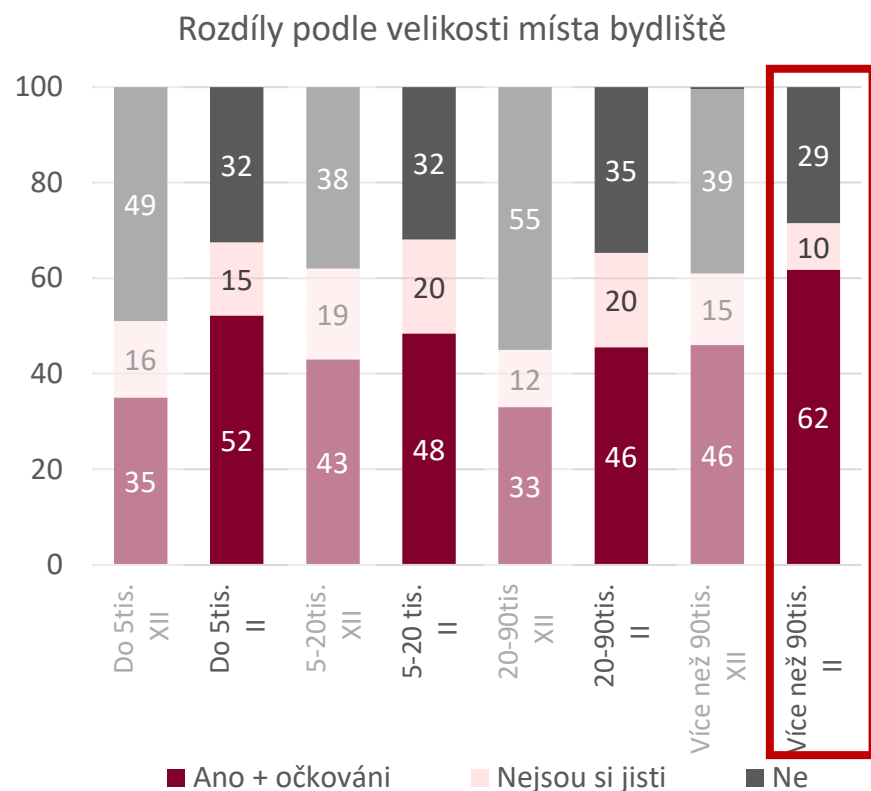
Znění otázky: „Budete Vy osobně mít zájem se dobrovolně a zdarma nechat očkovat proti nákaze Covid-19?“

Zdroj: STEM, kvótně reprezentativní výzkum dospělé populace ČR, telefonické rozhovory (CATI); druhá vlna 1.2.-3.2.2021, n= 1002

Zájem nechat se očkovat

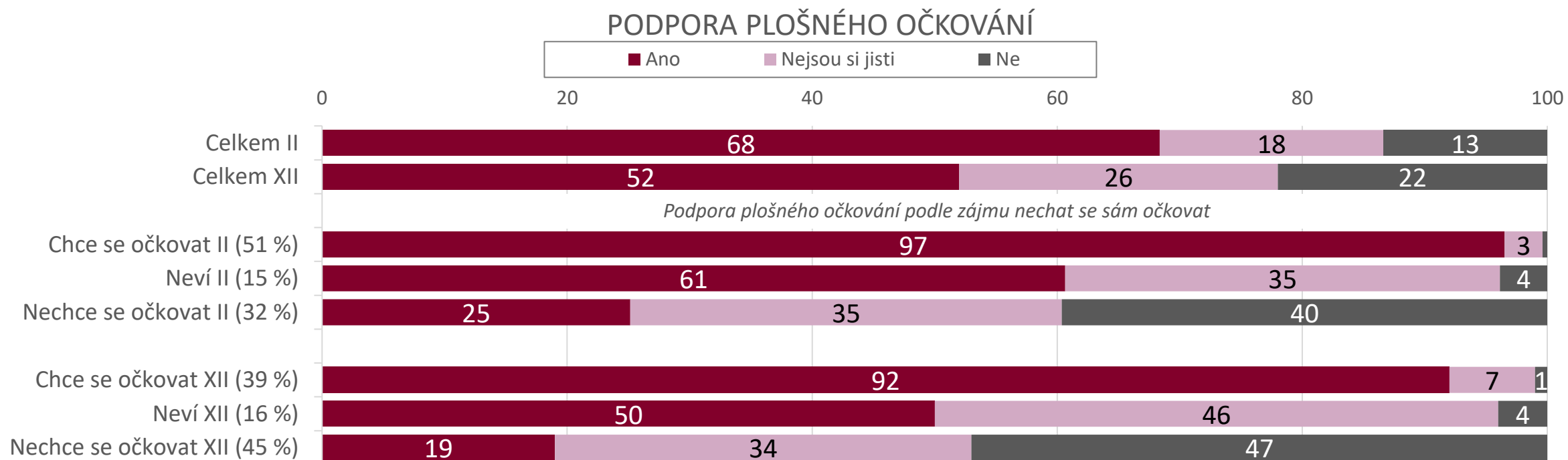
Největší zájem o očkovaní je ve velkých sídlech (krajských městech), kde je 62 % (v Praze dokonce 68 %).

Podpora očkovaní roste především mezi těmi, kteří se domnívají, že by se mohli nakazit, ale také ve skupině lidí, kteří nákazu již prodělali. Tyto skupiny silněji považují očkovaní za východisko ze současné situace.

Podpora plošného očkování

Podpora očkování celé populace výrazně roste, z 52 % na 68 %. Vidíme, že dokonce mírně roste i u (zmenšující se) skupiny těch, kteří se k očkování staví negativně. Čtvrtina z těch, kteří by se sami neočkovali, obecný princip očkování populace podporuje.

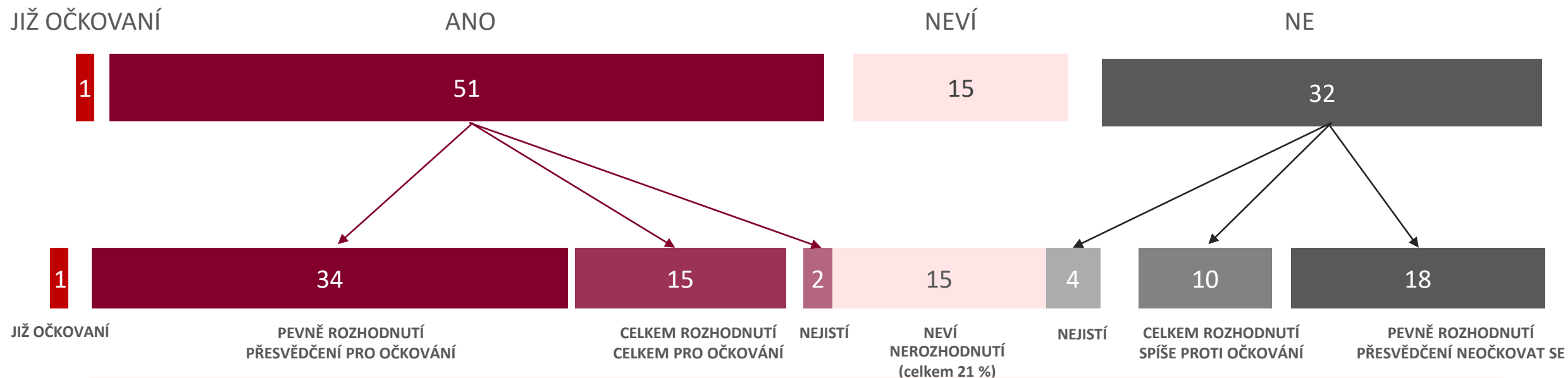

Znění otázky: „Je podle Vás správné očkovat v rámci boje s nákazou co největší počet lidí?“

Zdroj: STEM, kvótně reprezentativní výzkum dospělé populace ČR, telefonické rozhovory (CATI); první vlna 30.11.-3.12.2020, n= 1004; druhá vlna 1.2.-3.2.2021, n= 1002

Detail: Zájem nechat se očkovat

Důležitá není jen obecná deklarace (ne)ochoty k očkování, ale také míra pevnosti vlastního postoje. Ta umožňuje rozdělit dospělou populaci na přesvědčené (34 %) a nepřesvědčitelné (18 %), nerozhodnuté (21 %), nakloněné k očkování (15 %) a negativně naladěné (10 %), případně pak již očkované (v datech 1,3 %). Cílením komunikace na nerozhodnuté a skupinu spíše proti očkování by mělo být dosáhnout 70 % podporovatelů očkování nebo očkovaných v druhé polovině tohoto roku (nyní cca 50 %).

U NEROZHODNUTÝCH je příčinou jejich váhání paleta důvodů: nejčastěji je to protichůdnost nebo nedostatek informací a z toho plynoucí obavy z vedlejších účinků očkování (a případně čekají na vývoj). Část čeká na rozhodnutí ve svém okolí, nebo konzultaci s lékařem. Někteří (menší část) se zatím očkovaním vůbec nezabývali. U těch, kteří onemocnění prodělali, indikujeme nejistotu, zda se očkovat mají nebo ne.

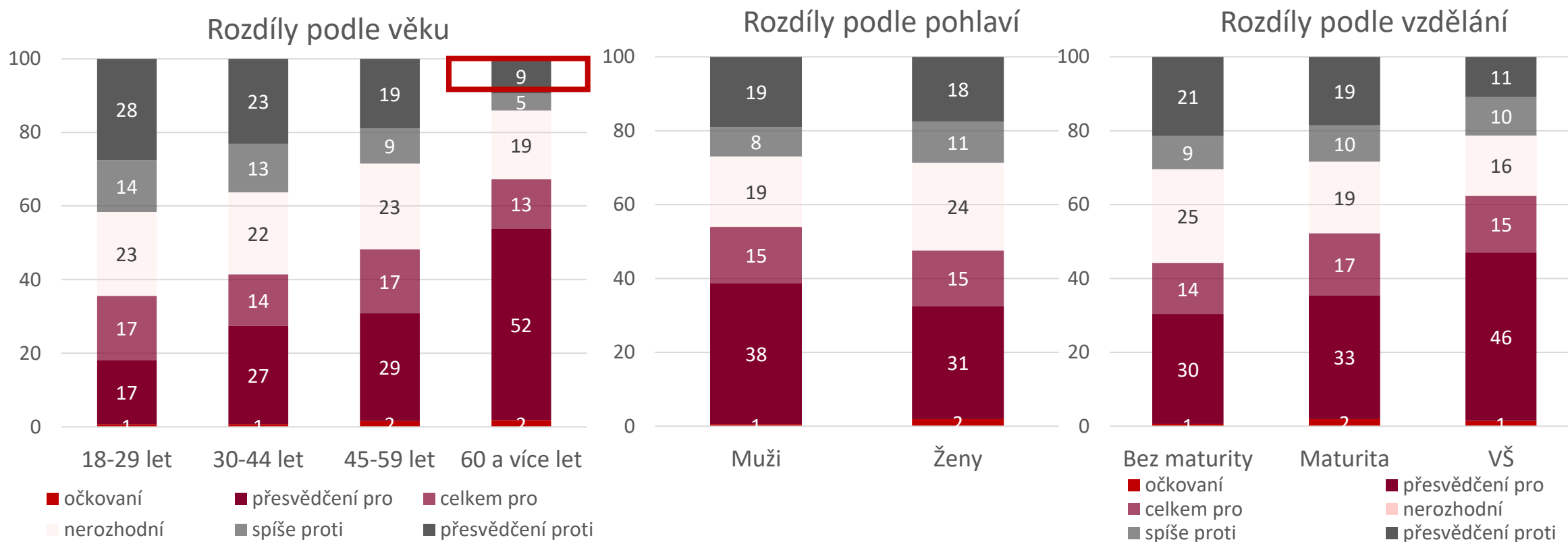
Znění otázek: „Budete Vy osobně mít zájem se dobrovolně a zdarma nechat očkovat proti nákaze Covid-19?“ „Jak moc jste rozhodnutý(á) nechat se očkovat?“ „Jak moc jste rozhodnutý(á) nenechat se očkovat?“

Zdroj: STEM, kvótně reprezentativní výzkum dospělé populace ČR, telefonické rozhovory (CATI); 1.2.-3.2.2021, n= 1002

Detail: Zájem nechat se očkovat

Mezi lidmi nad 60 let je jen 9 % těch, kteří jsou si jisti, že se očkovat nedají.

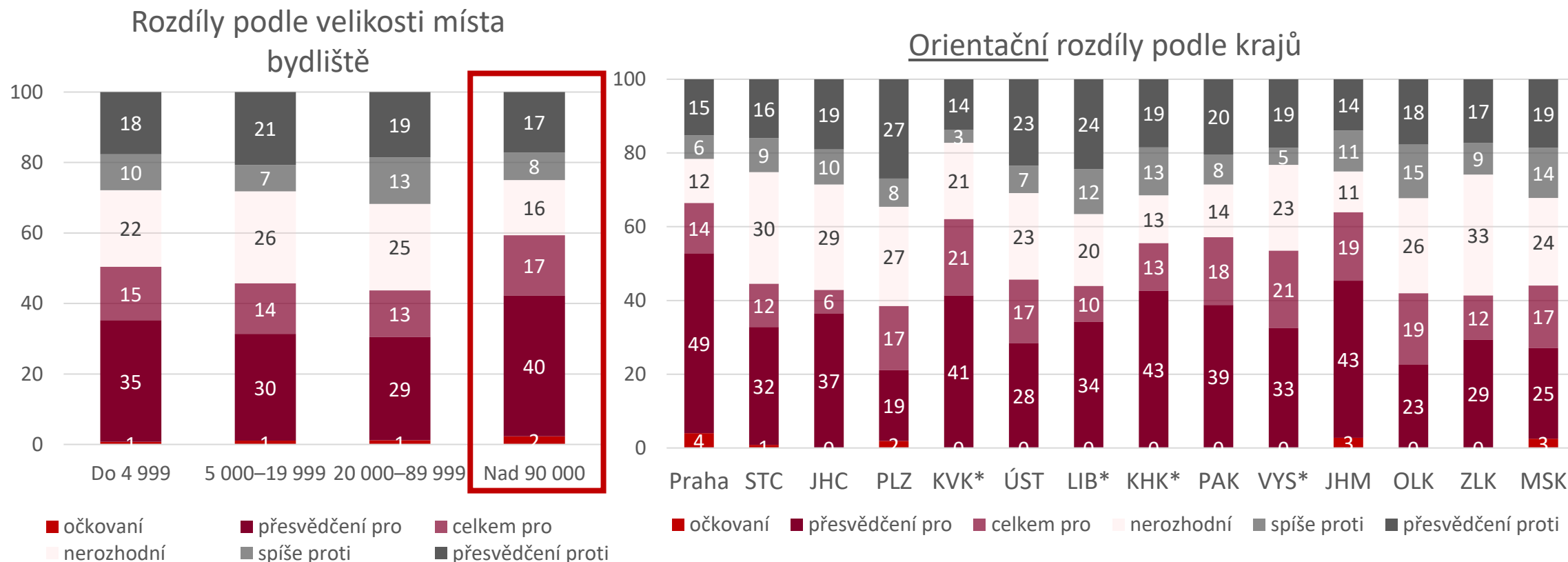
Výrazně jistější v postoji k očkování jsou si naopak lidé s vysokoškolským vzděláním.

Zdroj: STEM, kvótně reprezentativní výzkum dospělé populace ČR, telefonické rozhovory (CATI); 1.2.-3.2.2021, n= 1002

Detail: Zájem nechat se očkovat

Obyvatelé velkých měst jsou si častěji jistí tím, že se nechají očkovat, je u nich nižší míra nejistoty. Přesvědčených proti očkování je nicméně i ve velkých městech stejně jako v jiných částech země.

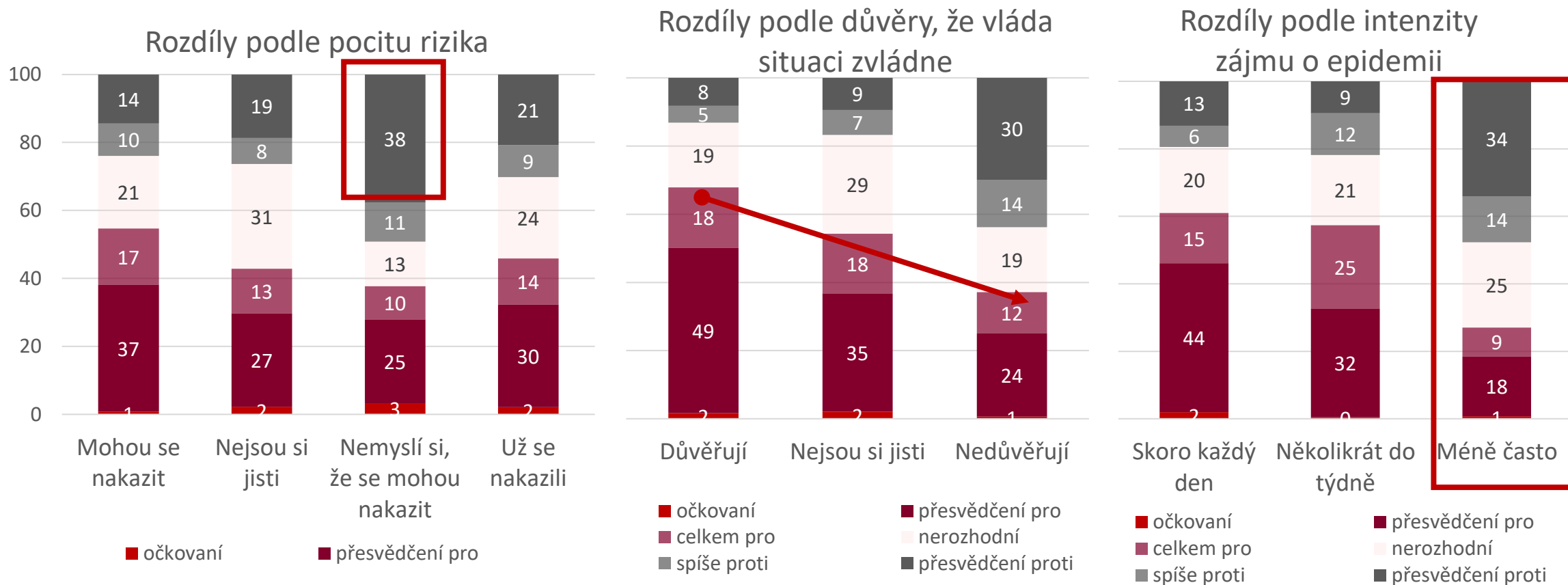

Zdroj: STEM, kvótně reprezentativní výzkum dospělé populace ČR, telefonické rozhovory (CATI); 1.2.-3.2.2021, n= 1002

* Jen zcela orientační údaje vzhledem k velmi nízkým počtům respondentů v daném kraji (např. Karlovarský: 25 osob).

Detail: Zájem nechat se očkovat

Pokud se lidé neobávají, že se oni sami nakazí, výrazně roste šance, že se určitě očkovat nebudou. Ochota očkovat se výrazně souvisí s důvěrou ve vládu. Další analýzy a fakt, že přes celkový pokles důvěry vládě ochota očkovat se roste, ukazují, že odmítání očkování je zdrojem nedůvěry k vládě spíše než jejím důsledkem.

Zdroj: STEM, kvótně reprezentativní výzkum dospělé populace ČR, telefonické rozhovory (CATI); 1.2.-3.2.2021, n= 1002

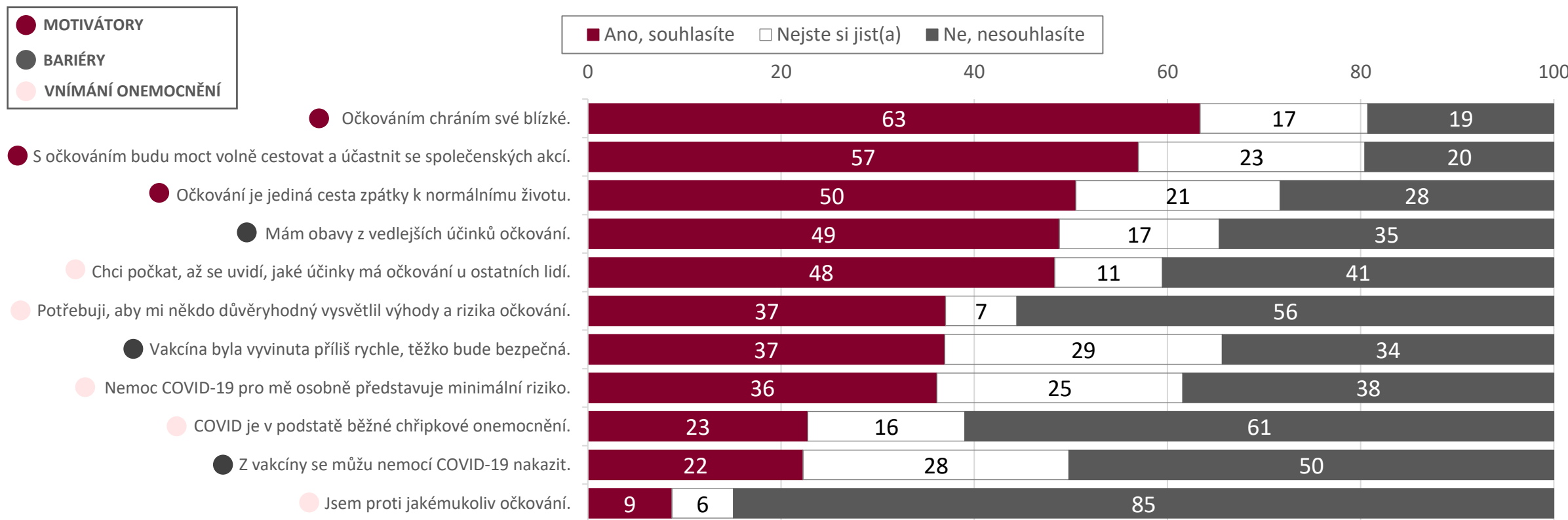
Výroky spojené s očkováním či epidemií COVID-19

Argumenty k očkování

Z klíčových argumentů kolem očkování je z pohledu celé dospělé populace důležité zdůraznit tři: (1) Ochrana blízkých je největší motivátor (63 %). (2) Odpor k očkování proti jiným onemocněním je poměrně nízký (9 %). Je pravděpodobné, že odpor k očkování obecně zvedá právě očkování proti COVID. (3) Vysoký podíl těch, kteří neví, u bariér k očkování. Nejistota v těchto případech funguje jako důvod nenechat se očkovat („protože co kdyby“).

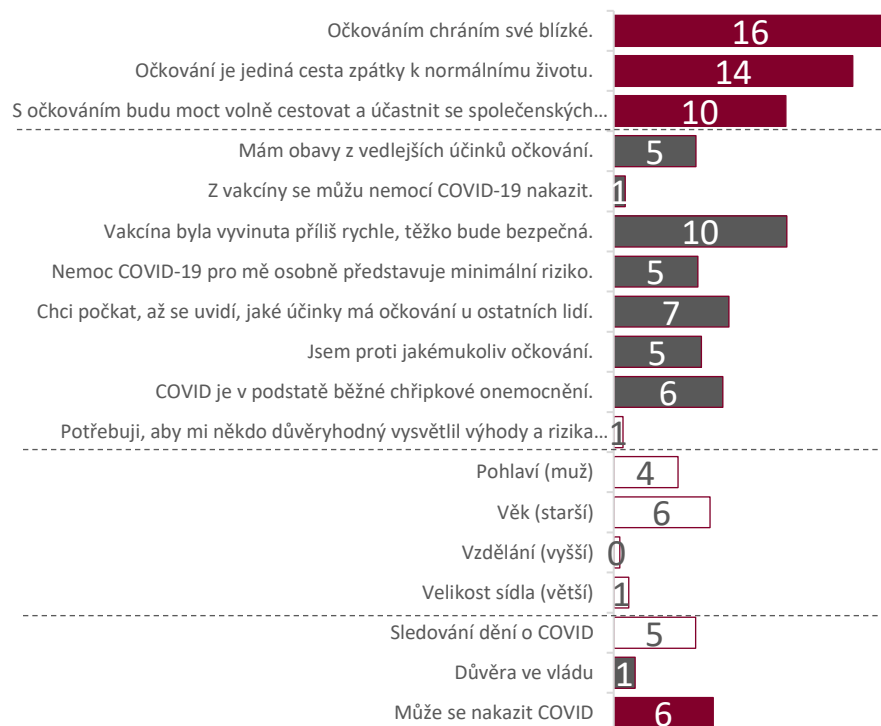
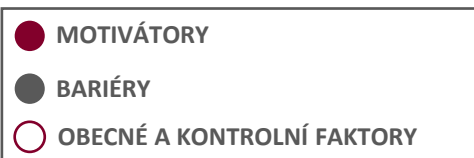
Další poznatky jsou důležité při komunikaci se skupinami těch, kteří si jsou nejistí očkováním, a těch, kteří jsou spíše proti. Shrnujeme dále.

Motivace a bariéry ve vzájemném vztahu

Hlavním motivátorem je ochrana blízkých, hlavní bariérou obava z bezpečnosti vakcíny kvůli příliš rychlému vývoji. Při sledování vzájemných vazeb a kontrole demografických proměnných* můžeme ukázat příspěvek jednotlivých argumentů a obecných postojů na (ne)ochotu se nechat očkovat. Graf ukazuje relativní důležitost (součet = 100 %). Vidíme, že motivátory i bariéry mají v součtu

zhruba stejnou sílu, komunikovat je tedy třeba obojí. Zatímco motivátory jsou úzce provázány, mezi bariérami už je vztah řádově volnější.

Princip ochrany okolí je nejdůležitější prediktor. Z jiných výzkumů plyne, že přestože je relativně méně důležitý pro mladé, v poměru k vnímanému osobnímu riziku je lepší argumentovat právě jím. I v dalších věkových skupinách je skoro vždy silnější než ochrana sebe sama. Naopak cestování má limitovaný zásah, část populace příliš necestuje, a tak jej nepostrádají.

Klíčovou bariérou je obava z příliš rychlého vývoje vakcíny. Ta je hlavním zdrojem obavy z vedlejších účinků očkování. Obava z nákazy při očkování pak už do vysvětlení přináší jen málo, protože je specifickým typem vedlejšího účinku (zjednodušeně: všichni, co se obávají nakažení, se bojí vedlejších účinků). To v podstatě vede k vyčkávací strategii jako důsledku obav.

Pokud se člověk neobává o vlastní zdraví, neznamena to, že by si myslel, že COVID není obecně nebezpečný (poměr je cca 50:50). Být proti očkování obecně je naopak velmi silný vyhraněný postoj, který, byť ho zastává jen málo lidí, prakticky jednoznačně predikuje negativní postoj k očkování.

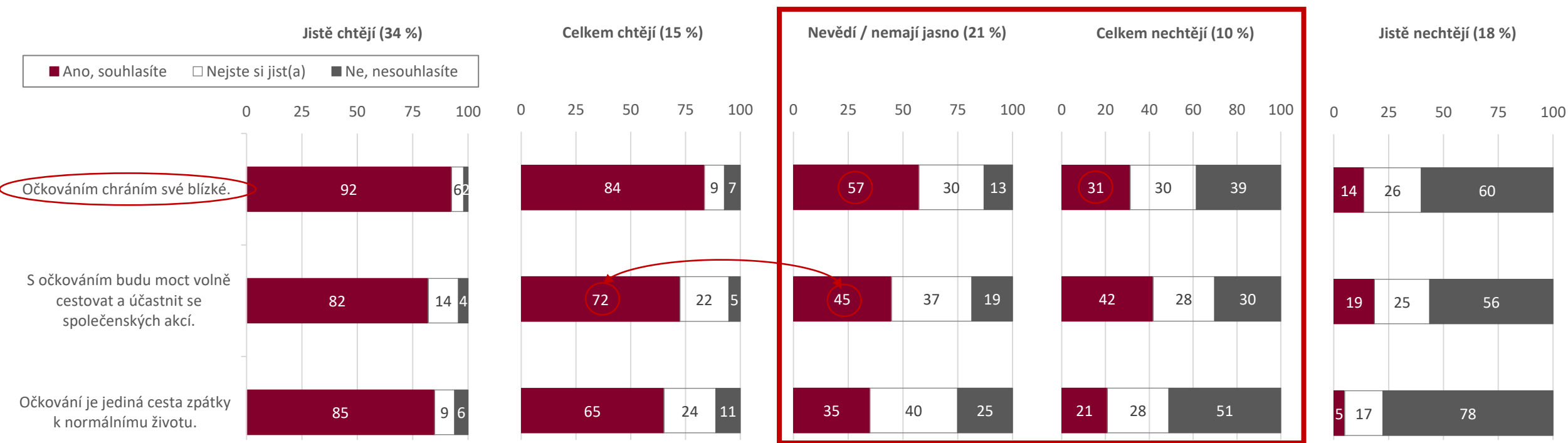
Vysvětlení rizik je nevýznamné, protože nemá lineární charakter. Rizika potřebují vysvětlovat zejména váhající.

Demografické charakteristiky mají obecně menší vliv. Jak již bylo ukázáno, více jsou očkováni nakloněni starší lidé. Naopak vzdělání výrazně souvisí s postoji. Ty se formují zejména v nejbližším sociálním okolí. Vzdělání má vliv na vaše dílčí postoje a ty mají následně vliv na (ne)ochotu k očkování. Vliv vzdělání je tak zprostředkovaný. Cílení případné komunikace jen na základě demografické specifikace bude mít výrazně omezený efekt.

Důvěra nebo nedůvěra vládě není ve výsledku určující pro ochotu se nechat očkovat. Je to podobný princip jako vzdělání, tedy vliv je nepřímý. Střední vliv má obava z vlastní nákazy a také míra sledování dění v médiích.

MOTIVÁTORY: Argumenty pro očkování

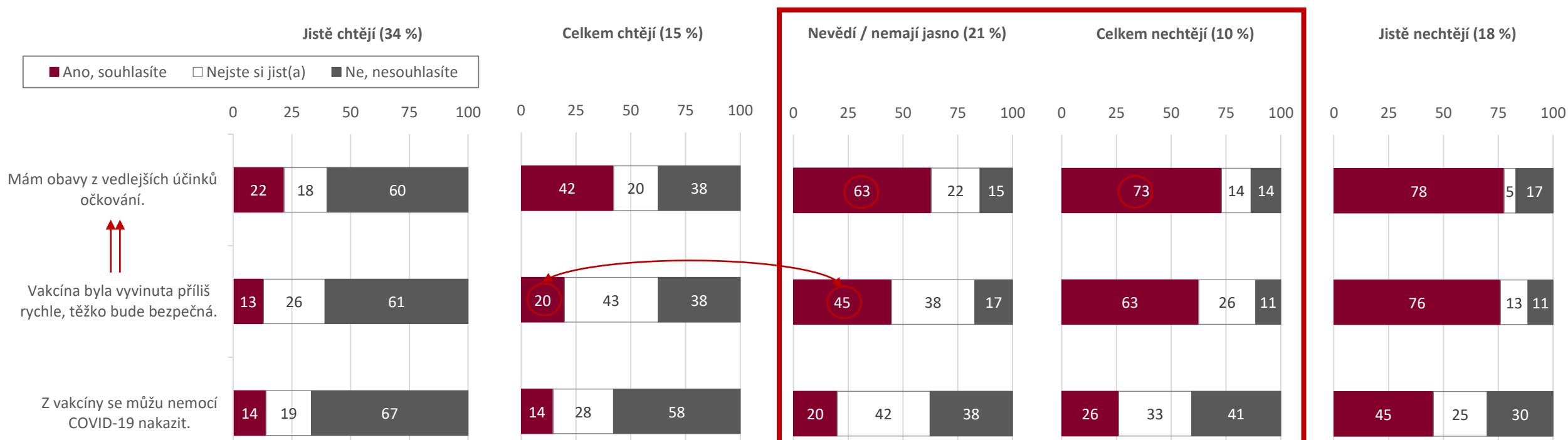
Jednoznačně prioritní motivací k očkování je ochrana blízkých (další výzkumy ukazují, že je důležitější než ochrana vlastního zdraví, a to zejména u mladších věkových skupin). Apel na blízké je jednoznačně platný i u nerozhodnutých. Návrat k normálu, společenskému životu a cestování funguje u těch, kteří jsou přesvědčení. U dalších skupin má jen omezený potenciál. Například 40 % lidí v podstatě vůbec necestuje do zahraničí*. Omezením sociálního života nejčastěji trpí mladí lidé**.

*Skupina již očkovaných (1,3 %) není z důvodu nízkého zastoupení v populaci do přehledu v tuto chvíli zařazena. Indikativně je ovšem velmi podobná těm, kteří se očkovat určitě chtějí.

OBAVY: Argumenty proti očkování

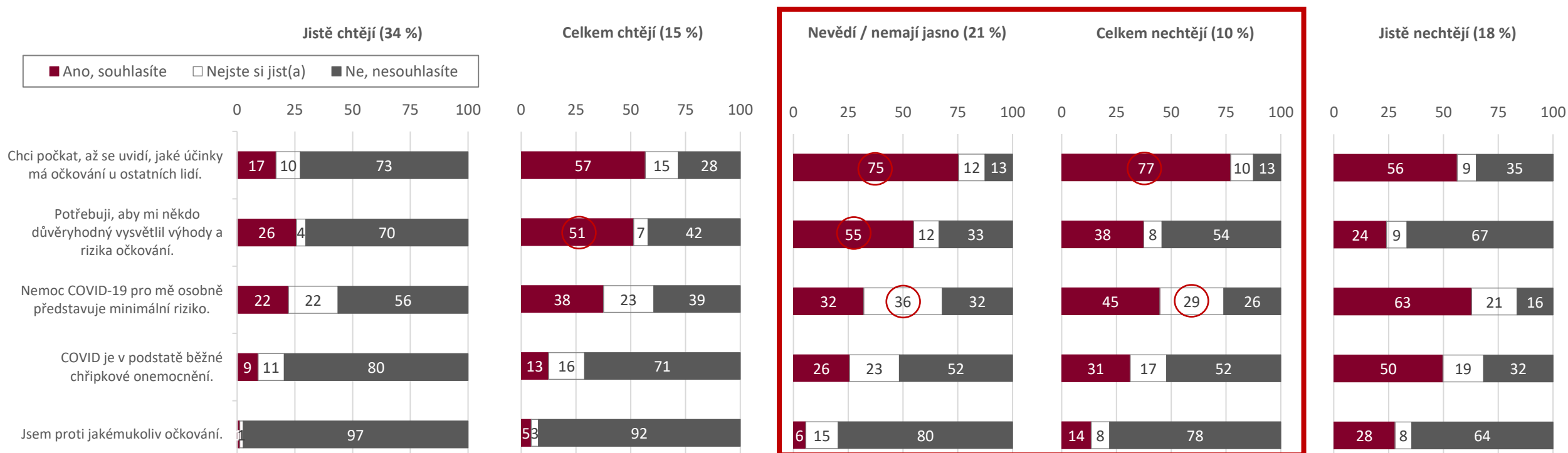
Dominantní obavou nerozhodnutých a spíše proti očkování jsou obavy z vedlejších účinků očkování. Z analýz je zřejmé, že tato obava je tažena především argumentem o příliš rychlém vývoji vakcíny. To je také nejvýraznější rozdíl mezi skupinou, která se očkovat chce, a váhajícími nebo mírně proti. Obava z nakažení se nemocí COVID-19 je typem vážného vedlejšího účinku, je ale relativně nižší.

*Skupina již očkovaných (1,3 %) není z důvodu nízkého zastoupení v populaci do přehledu v tuto chvíli zařazena. Indikativně je ovšem velmi podobná těm, kteří se očkovat určitě chtějí.

VNÍMÁNÍ ONEMOCNĚNÍ: Obecné výroky

Nejistota z vedlejších účinků se na individuální úrovni přenáší do vyčkávací strategie, zejména u nerozhodnutých (75 % resp. 77 % u spíše negativních). Zejména nerozhodní (55 %), ale i očkování naklonění (51 %) chtějí, aby jim někdo důvěryhodný vysvětlil výhody a rizika. Jistí na obou pólech naopak informace nepotřebují. Výrazná je nejistota osobního rizika u onemocnění COVID u těch, kteří nejsou rozhodnutí (36 % neví) nebo jsou mírně proti očkování (29 % neví).

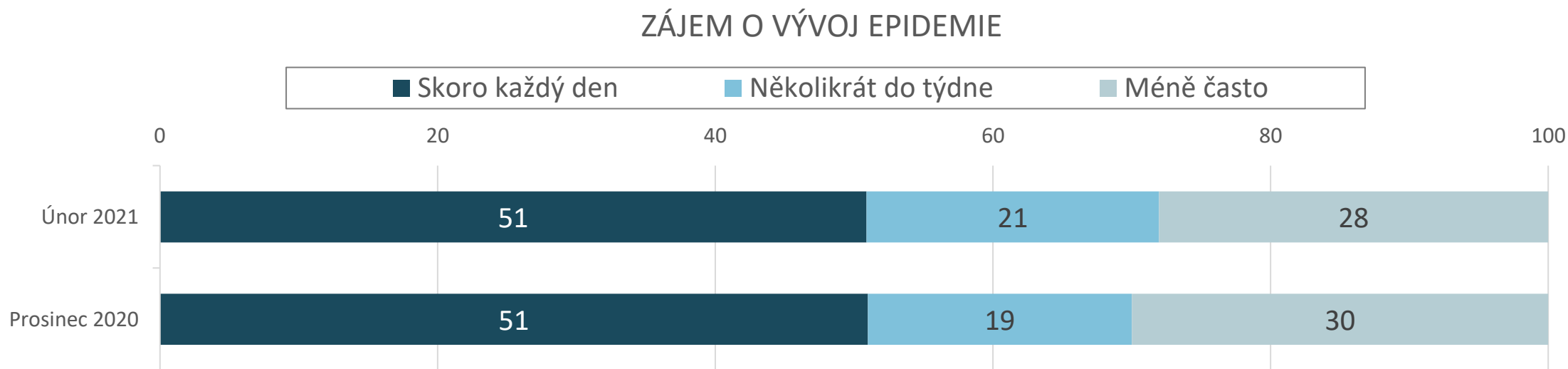
*Skupina již očkovaných (1,3 %) není z důvodu nízkého zastoupení v populaci do přehledu v tuto chvíli zařazena. Indikativně je ovšem velmi podobná těm, kteří se očkovat určitě chtějí.

Epidemie COVID-19

Zájem o vývoj epidemie Covid-19

Zájem o vývoj epidemie zůstává vysoký. Stejně jako v prosinci, polovina lidí zprávy o epidemii sleduje skoro každý den, další pětina několikrát týdně.

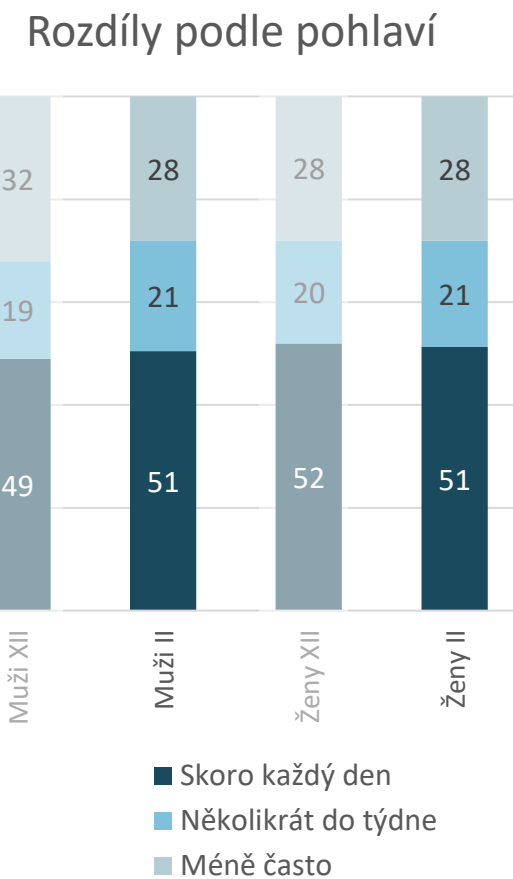
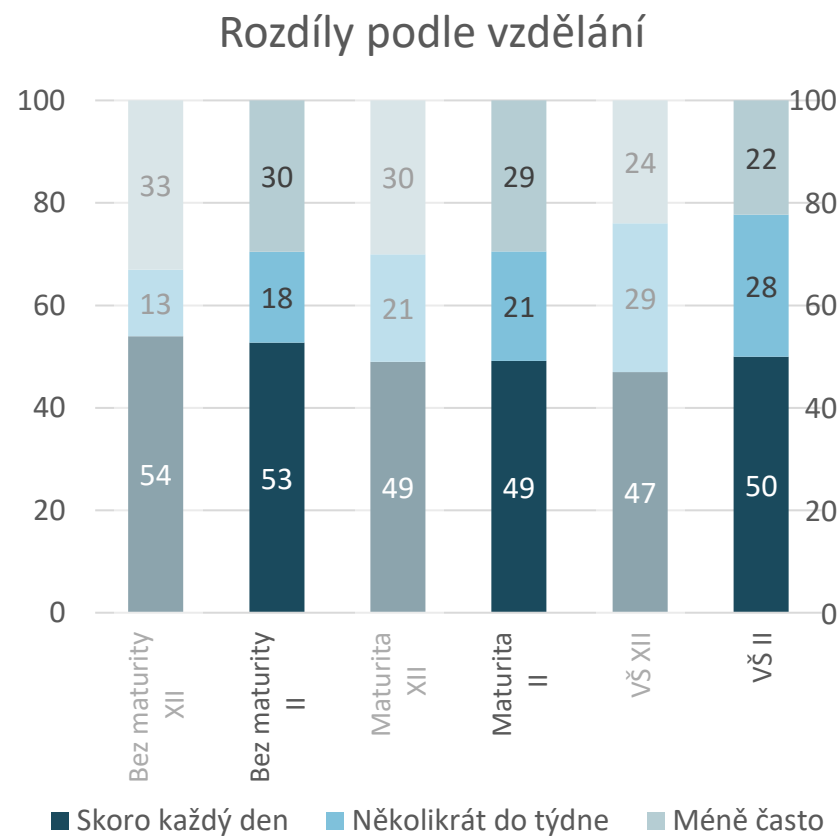
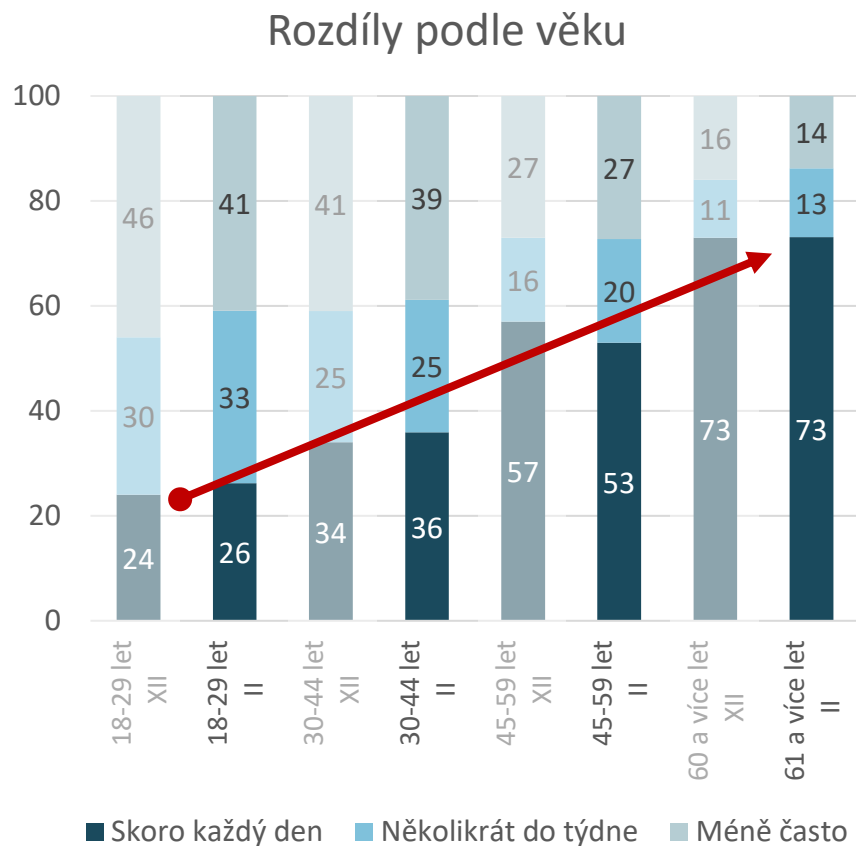
Zájem o vývoj epidemie je výrazně podmíněn věkem. Mezi mladými lidmi zprávy o Covid-19 skoro každý den sleduje čtvrtina, mezi staršími 60 let to jsou tři čtvrtiny. Rozdíly podle vzdělání a mezi muži a ženami jsou jen malé.

Znění otázky: „Jak moc se zajímáte o vývoj epidemie Covid-19? Sledujete podrobné zprávy o epidemii skoro každý den, několikrát do týdne či méně často?“

Zdroj: STEM, kvótně reprezentativní výzkum dospělé populace ČR, telefonické rozhovory (CATI); první vlna 30.11.-3.12.2020, n= 1004; druhá vlna 1.2.-3.2.2021, n= 1002

Zájem o vývoj epidemie

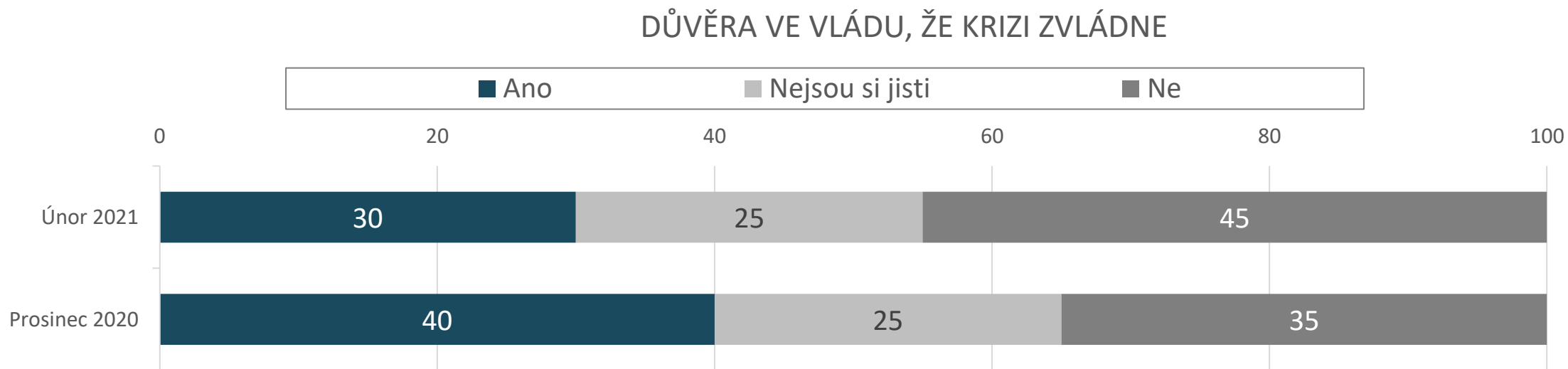
Znění otázky: „Jak moc se zajímáte o vývoj epidemie Covid-19? Sledujete podrobné zprávy o epidemii skoro každý den, několikrát do týdne či méně často?“

Zdroj: STEM, kvótně reprezentativní výzkum dospělé populace ČR, telefonické rozhovory (CATI); první vlna 30.11.-3.12.2020, n= 1004; druhá vlna 1.2.-3.2.2021, n= 1002

Postoj k vládě v situaci krize

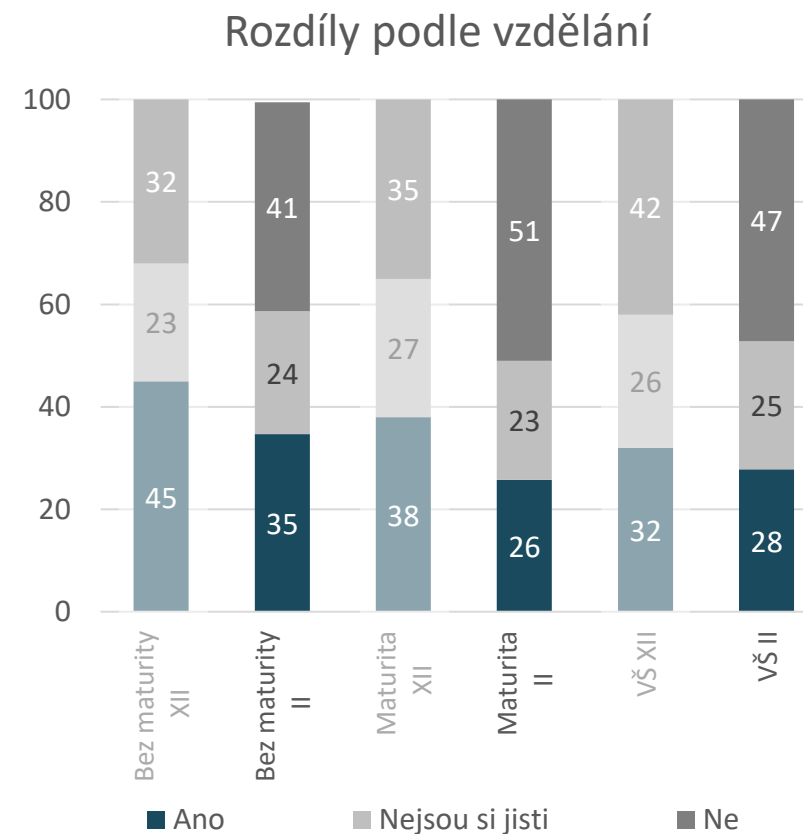
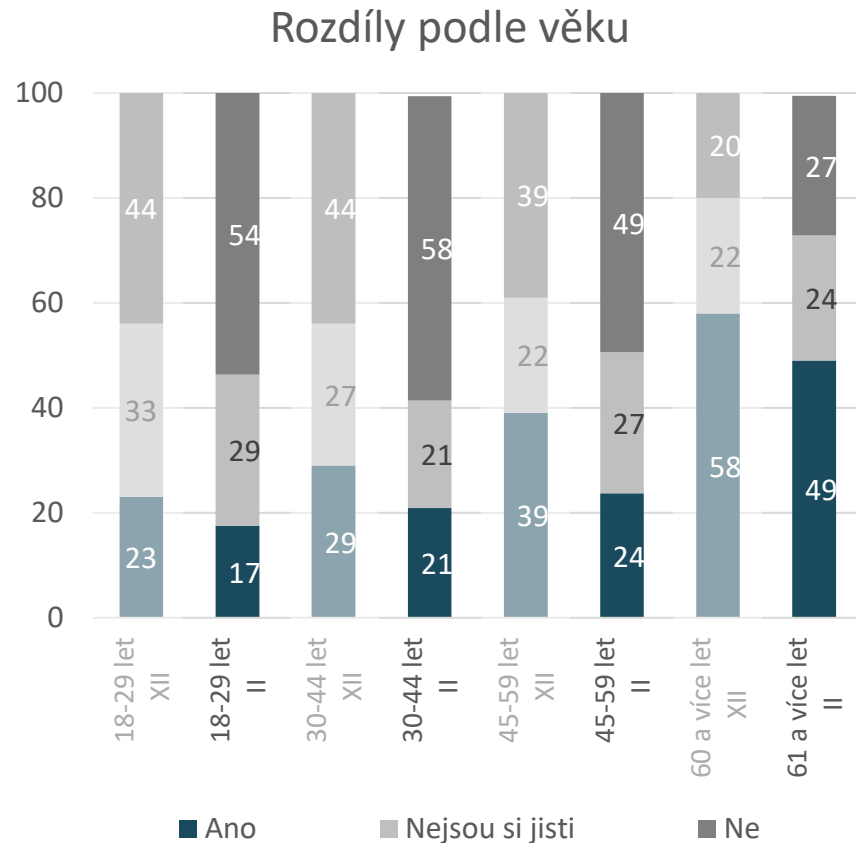
Oproti prosinci 2020 se důvěra ve vládu snížila ze 40 % na 30 %. Čtvrtina stále zastává nejistý postoj, ale 45 % v tuto chvíli nevěří, že vláda krizi zvládne. Mezi lidmi v předdůchodovém a důchodovém věku (60+) je důvěra vyšší, 49 %. Mezi lidmi v produktivním věku se ale pohybuje kolem 20 %. Největší pokles důvěry je pak patrný u lidí ve věku 45-59 let.

Znění otázky: „Máte důvěru ve vládu ČR, že zvládne krizovou epidemickou situaci a její dopady?“

Zdroj: STEM, kvótně reprezentativní výzkum dospělé populace ČR, telefonické rozhovory (CATI); první vlna 30.11.-3.12.2020, n= 1004; druhá vlna 1.2.-3.2.2021, n= 1002

Postoj k vládě v situaci krize

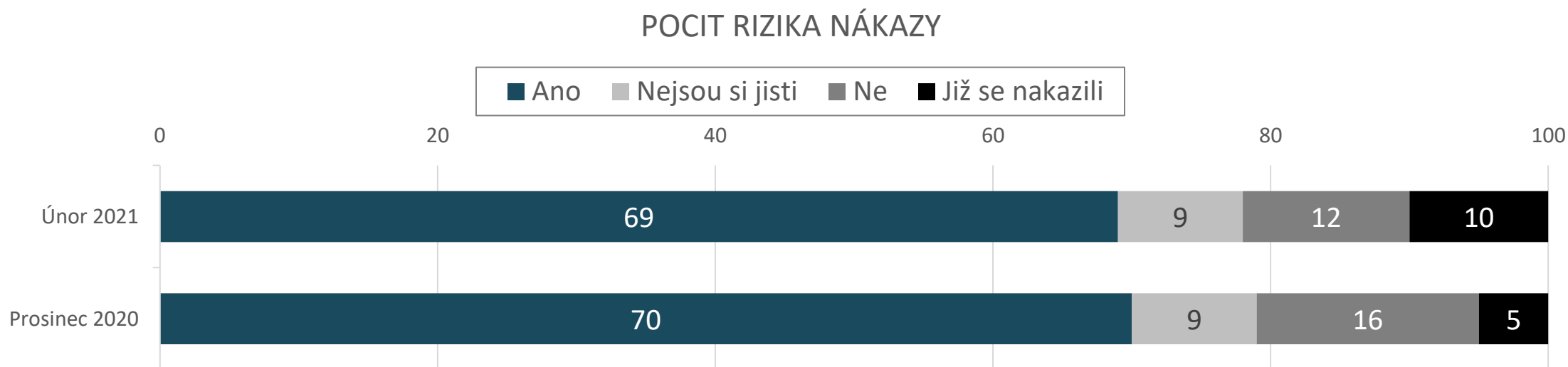

Znění otázky: „Máte důvěru ve vládu ČR, že zvládne krizovou epidemickou situaci a její dopady?“

Zdroj: STEM, kvótně reprezentativní výzkum dospělé populace ČR, telefonické rozhovory (CATI); první vlna 30.11.-3.12.2020, n= 1004; druhá vlna 1.2.-3.2.2021, n= 1002

Riziko nákazy Covid-19

Pocit rizika z nákazy mají stále více než dvě třetiny obyvatel (69 %), a to při rostoucím počtu těch, kteří již onemocnění prodělali. Obavy se tedy nesnižují. Tento postoj se ovšem do chování a dodržování opatření promítá jen z části.

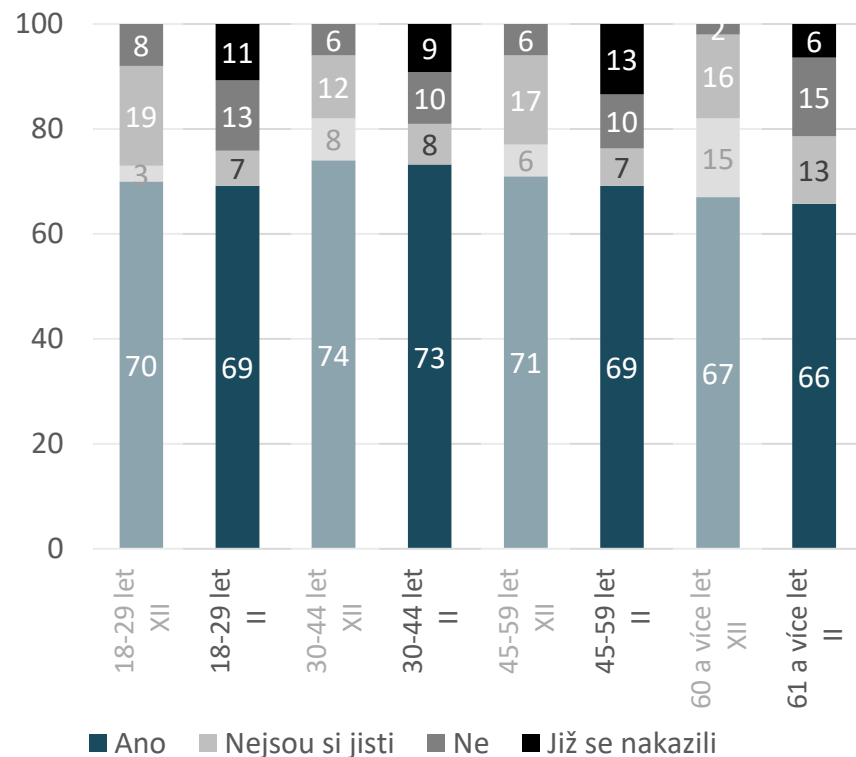

Znění otázky: „Myslíte si, že byste se koronavirem mohl(a) nakazit Vy sám osobně?“

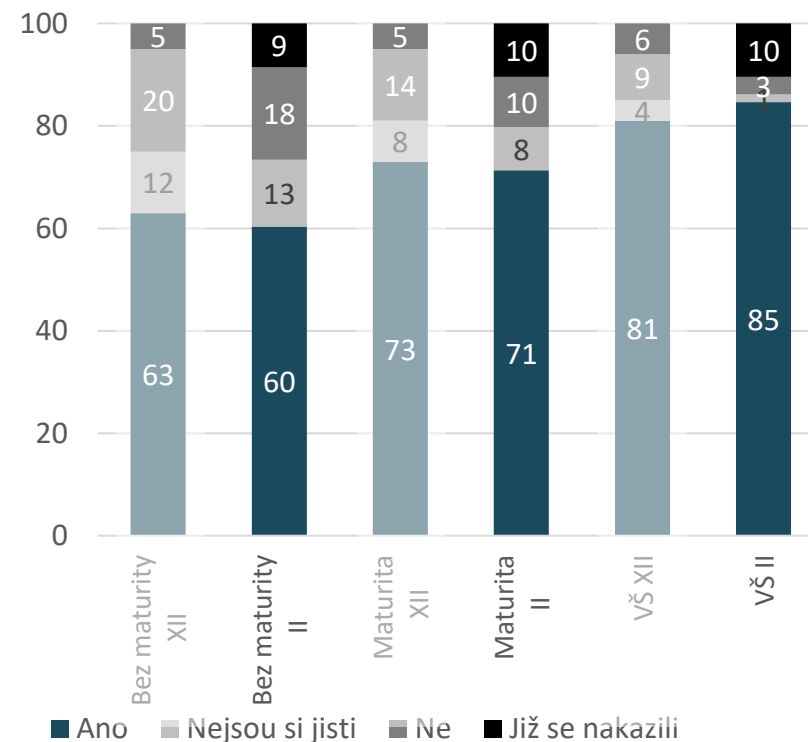
Zdroj: STEM, kvótně reprezentativní výzkum dospělé populace ČR, telefonické rozhovory (CATI); první vlna 30.11.-3.12.2020, n= 1004; druhá vlna 1.2.-3.2.2021, n= 1002

Riziko nákazy Covid-19

Rozdíly podle věku

Rozdíly podle vzdělání

Znění otázky: „Myslíte si, že byste se koronavirem mohl(a) nakazit Vy sám osobně?“

Zdroj: STEM, kvótně reprezentativní výzkum dospělé populace ČR, telefonické rozhovory (CATI); první vlna 30.11.-3.12.2020, n= 1004; druhá vlna 1.2.-3.2.2021, n= 1002

www.stem.cz